

Arkiv: <arkivID><jplD> FA-F08, TI-&13
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 01.10.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
060/21	Utval for oppvekst, kunnskap og kultur	12.10.2021
123/21	Alver kommunestyre	28.10.2021

Høyringsvar - forskrift for tilskot til frivilligsentraler

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Alver kommunestyre sender innspel til høyring om forskrift for tilskot til frivilligsentralar slik dei ligg i saka.

Utval for oppvekst, kunnskap og kultur 12.10.2021:

Handsaming:

Rådmannen sitt framlegg vart samrøyses vedteke

OKK- 060/21 Vedtak:

Alver kommunestyre sender innspel til høyring om forskrift for tilskot til frivilligsentralar slik dei ligg i saka.

Alver kommunestyre 28.10.2021:

Handsaming:

Innstilling frå utval for oppvekst, kunnskap og kultur vart samrøystes vedteke

KO- 123/21 Vedtak:

Alver kommunestyre sender innspel til høyring om forskrift for tilskot til frivilligsentralar slik dei ligg i saka.

Politisk handsaming

Saka skal til innstilling i utval for oppvekst, kunnskap og kultur.

Saka skal avgjerast i kommunestyret.

Bakgrunn

Saka har bakgrunn i høyringsbrev om ny forskrift for tilskot til frivilligsentralar, sendt frå Kulturdepartementet 11. august 2021, og med retting sendt 20. august. Frist for høyringssvar er 12. november 2021.

Frivilligsentralar har hatt statleg tilskot sidan starten i 1991, opphavleg som del av eit treårig prøveprosjekt. I det første året vart det etablert 91 frivilligsentralar, og i dag er det nærmare 480 sentralar i landet.

Radøy frivilligsentral vart etablert i 1992, Lindås fvs. i 1996 og Meland fvs. i 2010. Desse skifta namn til høvesvis Manger, Knarvik og Frekhaug frivilligsentralar i samband med kommunesamanslåinga. Dette tydeleggjorde den fysiske plasseringa jf. intensjonsavtalen, samstundes som både *Lindås* og *Meland* etter kommunesamanslåinga viser til stadar som er eit stykke frå dei faktiske plasseringane av sentralane.

Frivilligsentralar kan generelt vere privateigde eller drifta av ein kommune. Det sistnemnde er gjeldande for Alver, der alle tre sentralane inngår i den kommunale organisasjonen, under tenestoområde kultur, avdeling

kulturutvikling, idrett og frivilligheit.

Statlege tilskot har vore oppretthaldt i heile perioden, og innebar opphavleg føresegn om ein dels separat driftsform. For kommunens del innebar det at rådmannen hadde personalansvar for tilsett (dagleg leiar) ved frivilligsentralen, mens styringa av sentralen gjekk føre med eige årsmøte (kommunestyret) og eit styre, som dagleg leiar rapporterte til. Styra var normalt samansett av representantar frå kommunestyret og frå frivilligheita.

Tilskota vart fram til 2016 utbetalt frå Kulturdepartementet, basert på dagleg leiars stillingsprosent. Alle dei tre frivilligsentralane i Alver har og har hatt tilsett i full stilling.

I 2016 vedtok Stortinget at ansvaret for tilskotet skulle overførast til kommunane, som del av oppgåveoverføringa i samband med kommunereforma. Tilskota vart overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. I åra 2017 til 2020 vart tilskotet utbetalt til kommunane via rammetilskotet, utan særlege krav. Dette innebar at den tidlegare strukturen med årsmøte og eige styre fall vekk, og sentralane gjekk inn som en del av den ordinære drifta i line til rådmannen.

Frå 2021 var tilskotet tenkt og fordelast etter innbyggjartal. Denne ordninga ville medføre at somme kommunar ville få lågare tilskotssum, og møtte motstand mellom anna frå KS. Stortinget vedtok at Kulturdepartementet skulle handsame tilskota frå 2021, og i år har tilskotet vert handsama på same vis som i åra 2017-2020, men frå Kulturdepartementet.

Høyringa om ny forskrift må sjåast i lys av dette, der ein no ser fram mot ei langsiktig løysing for frivilligsentralane.

Det er ei sentral avklaring i at det ofte vert nytta omgrep som at sentralar er *eigde*, og får *overført tilskot frå kommunen*. Dette er ikkje gjeldande for ein kommunal sentral. Her er sentralen ein del av organisasjonen, vert drifta av kommunen, og der kommunen nyttar det statlege tilskotet til denne drifta.

Saksopplysningar:

Følgjande er Alver kommune sine innspel til Høyring om forskrift for tilskot til frivilligsentralar.

Generelle innspel

Alver kommune sine tre sentralar er medlemmar i Norges Frivilligsentralar. Alver kommune viser likevel til formuleringa i høringsnotatets side 4, under *Departementets vurderingar*, om forankring av innspela i medlemsmasse, og vil understreke at departementet ikkje kan sjå på Norges frivilligsentralar som å representere Alver kommune på den måten det vert lagt opp til her, med ein representerande funksjon som del av formell prosess knytt til ny forskrift. Alver kommune er ikkje kjend med om våre faglege innspel til Norges Frivilligsentralar er reflektert i deira medverknad i prosessen.

Vidare er det viktig at ein tek godt omsyn til at det er ulike tilhøve og kontekstar for private og offentlege drifta frivilligsentralar, med eit stort mangfald i eigar- og organisasjonsformar. Fleire av punkta vil vere kompliserande for kommunalt drifta sentralar, minske handlingsrommet lokalt, kunne medføre uklare styringslinjer, og føre med seg auka administrasjonskostnader.

Alver kommune vil òg peike på konkrete juridiske utfordringar knytt til kommunelova og etablering av parallelle og alternative styringsformar av einingar direkte i kommuneorganisasjonen, som skildra i skriv til Norges Frivilligsentralar frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet den 2. oktober 2020.

Dersom målet er å finne ein balanse mellom behovet for forskriftsstyrt tilskot på den ein sida og lokalt sjølvstyre på den andre, bør høringsutkastet ta omsyn til etablerte og lovstyrte kommunale styringsmodellar. Høringsnotatet viser til at ein med ny forskrift søker etter å styrke kommunanes koordinerande rolle, då må òg kommunane ha handlingsrom til å styre etter lokale behov, organisering og tilhøve, og ikkje minst innanfor gjeldande føresegn i øvrig lovverk.

§1 Formål

Alver kommune sluttar seg til formålsformuleringa, og ser generelt behovet for ei overordna formålsformulering.

§4 Beregning av tilskudd – modell 1

Alver kommune støtter modell 1, som ei føreseieleg ordning, i samsvar med slik tilskota har fungert tidlegare, og der tilskotet vert knytt til kvar konkrete sentral. Dette senkar òg terskelen lokalt for å etablere fleire sentralar, òg privateigde. Modellen er avhengig av total ramme, og det er viktig at denne følgjer konsumprisindeksen og tar høgde for etablering av nye sentralar.

§4 Beregning av tilskudd – modell 4

Alver kommune vil peike på at modellen vil kunne gi meir fleksibilitet lokalt, og kunne bidra til styrka fagmiljø, profesjonalisering og ein klarare rolle som lokalt kompetansesenter for frivilligheit. Eigardriftar står her friare til å samorganisere fleire sentralar formelt, utan å miste tilskot.

Likevel vil kommunalt drifta sentralar frå før kunne samlast under ein overordna organisasjonsparaply, samarbeide på tvers og stå styrka i lag. Modellen vil truleg òg innebære at tilskota for somme kommunar vil bli lågare, og har risiko for å føre til sentralisering og svakare forankring i lokal frivilligheit. Terskelen vil vidare vere høgare for organisasjonar som har ønskje om å starte ein frivilligsentral.

Alver kommune ser fleksibiliteten i modell 1 som god nok, og at ulempene ved potensiell reduksjon av tilskot kan vere store, særleg i kommunar med svakt økonomisk handlingsrom.

§7 Krav til frivilligsentralen

b. vere organisert under og driftast av ein kommune, ein eller fleire verksemdar registrert i frivilligregisteret og/eller eit samvirkeføretak der samtlege medlemmar er kommunar og/eller verksemdar registrert i frivilligheitsregisteret

Alver kommune vil peike på at det kan sjå ut til at det ikkje er samsvar mellom dette punktet og punkt c, d og h under, der organisasjonsmessige tilhøve vert definert på eit vis som vil vere krevjande for ein kommune å følgje opp.

c. Ha eit styre, avhalde årsmøte og ha eigne vedtektar

Alver kommune vil peike på at eit forsøk på å gjeninnføre eit slikt krav ikkje vil vere i tråd med prinsippa frå Meld. St. 10 (2018-2019), vist til på s. 3 i høyringsnotatet, om *forenklingsreform*. Eit slikt krav vil føre til meir administrasjon, parallelle styringslinjer og eit krevjande landskap for frivilligheita å orientere seg i.

Alver kommune vil vidare peike på at §3 i utkastet sikrar involvering av frivilligheita i sentralane, utan at ein må danne nye formelle styringsorgan på sida av den etablerte og lovstyrte kommunale styringa. Slike parallelle linjer kan vere lovstridige, føre med seg at avgjerdsprosessar for sentralanes innhald vert mindre gjennomslutlege, meir uklare og vil kunne gjere praktisk gjennomføring av tiltak meir krevjande.

Alver kommune vil peike på at dersom departementet ønskjer å gjeninnføre eit slikt krav, må ein skilje mellom privateigde og kommunalt drifta sentralar.

d. Ha eige rekneskap og årsrapport

Alver kommune vil peike på at ein kommunalt drifta frivilligsentral er del av kommunens heilskaplege årsrekneskap og -rapportar. Dersom ein med punktet meiner ei generell årleg rapportering for bruk av tilskotet, bør forskrifta peike til dette på ein meir konkret måte.

e. Ha tilgang på fysiske lokale

Alver kommune ser det som naturleg at forskrifta peiker til behovet for eigna lokale, som del av føresetnadane for ein god drift av frivilligsentralane.

f. Ha ein dagleg leiar

Alver kommune vil peike på at forskrifta ikkje bør legge føringar som kan verke inn på stillingstitlar eller stillingskodar, slik den står no i høyringsutkastet, og kommunane må stå fritt til sjølv å namngi stillingstitlar knytt til frivilligsentralar. *Dagleg leiar* peiker normalt til ein funksjon som rapporterer direkte til eit styre, og ikkje i ei lineorganisasjon.

g. Lokal finansiering på 40%

Alver kommune ser det som naturleg at det vert stilt krav om eigenfinansiering, men vil peike på at finansieringa av tilskotsordninga bør auke i takt med prisutviklinga. Kravet om lokal finansiering bør òg spegle seg i at ordninga ikkje vert for detaljstyrane for driftar av sentralane.

h. Ha eige organisasjonsnummer

Alver kommune vil peike på at tilskotet ikkje bør medføre krav om eigne organisasjonseiningar, t.d. kommunale føretak. Ein slik konsekvens vil ikkje tilføre ansvar til kommunane eller gjere forvaltinga av sentralane enklare, men komplisere drifta og krevje meir kostnader til administrasjon. Dersom kravet peiker til underordna organisasjonsnummer, ser Alver kommune på dette som ein unødig styring av korleis kommunen organiserer sine tenester.

i. Benytte «frivilligsentral» eller likelydande i frivilligsentralens namn

Alver kommune ser det som naturleg at «frivilligsentral» vert nytta i namna.

§8 Frivilligsentralens lokaler

Alver kommune krev ikkje inn leige for aktivitetar for barn og unge, eller frivillige aktivitetar i skulebygg. Det er heller ingen tradisjon for å ta leige for frivilligsentralens lokale, men Alver kommune ser ikkje grunn til å forskriftsfeste dette av omsyn til likebehandlingsprinsippet og lokal styring av utlån- og utleige av kommunale bygg og lokale.

§10 Rapport og rekneskap

Alver kommune vil peike på at ordlyden i §10 ikkje treff for kommunalt drifta frivilligsentralar, og at det vidare er uklart kva ein skal rapportere for. Ei rapportering bør dreie seg om tilskotet er nytta etter dei føresetnadane som vert gitt i endeleg forskrift, og ikkje på sentralens generelle aktivitet og innhald, der mangfaldet er stort alt etter lokale behov.

Vedlegg i saken:

03.10.2021	Høringsnotat, forskrift for tilskudd til frivilligsentraler, 20.08.21	1621379
04.10.2021	Svar på spørsmål om forholdet mellom kommuneloven og de kommunale frivilligsentralene	1621716